

Gabriela Babnik
INTIMNO

*Aminčku, ki mi je, tedaj še neviden,
pomagal napisati ta roman*

Avtorica v tem romanu uporablja citate, verze, izreke iz knjižnih del avtorjev, kot so Aleksandar Hemon, Nataša Velikonja, Audre Lorde, Janice Galloway, Chimamanda Ngozi Adichie, Zadie Smith, Dušan Šarotar, Andraž Teršek, Andrej E. Skubic, Veronika Simoniti, Dragan Velikić, Andrzej Stasiuk, Mahmud Darviš, Ilija Trojanow, David Brooks in drugi. Posebna zahvala gre fotografinji Deani Lawson za njeno duhovno sestrstvo. Njena zgodba, kot se pojavlja v romanu, je popolnoma izmišljena.

1. del

Kdo od naju brani, česar ni mogoče braniti?

*Ne spim, zato da bi sanjala, mu je rekla,
spim, da te pozabim. Ni lepšega kot spati sam,
nemoten v svili. Odidi, da te bom videla
samega tam. Misli name, medtem ko te pozabljam.*

Mahmud Darviš, *Ne spim, zato da bi sanjala*

Mama je po očetovi smrti prihajala z avtobusom. Roke je imela polne vrečk, iz katerih so, če si pogledal od daleč, prosevali okruški žemelj, ročaji posod, zlatasto srebrn ovitek masla. To, kar je prinesla, je zaleglo za dan, dva ali pa še to ne.

Janina se ni spomnila, kdaj ji je nazadnje pogledala v obraz. O svoji mami je razmišljala bolj v barvnih razmerjih: bež čevlji, bela bunda, plavi lasje, zato se ji je včasih zdelo, da je nevidna. Če ji ne bi begale oči – na to jo je opozoril Fadul, »tvoja mama je kot divja žival,« je rekel, in Janino je njegova opazka prvi hip zmedla, morda celo razžalostila –, bi pomislila, da je njena mama kot neobstoječi duh, ki se giblje skozi neznane prostore.

Vsake toliko je Janina vprašala mamo, kako je, kako prenaša čas, ki ji je ostal, in mama ji je, s hrbtom obrnjena stran od nje, dejala, da je v redu. Skozi okno najetega stanovanja je padala temno rožnata svetloba in nenadoma se je Janinina roka znašla v Ervinovih laseh. Deček je postal kakor tampon med njima. Najprej je mama govorila: »Fuj, Fadul smrdi, nikoli ga nisem marala in nikoli ga ne bom,«

toda nenadoma sta začela skupaj hoditi po Ervina v vrtec. Sedela sta na plišastih sedežih, nekaj časa je trajalo, preden je Fadul vtaknil ključ in zagnal motor, medtem ko so kaplje šklopotala in se mastno stekale po prednji šipi avtomobila. Če je Fadula vprašala, kakšna je bila vožnja do vrtca, ji je rekel: »Nič, sedela sva tam in gledala vsak v svojo smer.«

Janini se je sicer zdelo, da je bila očetova smrt za mamo odrešitev. Da so ji zdaj, ko oče ni več stal za njenim hrbtom in se smejal nekam vase, zrasla nevidna, morda celo angelska krila. Zdaj je lahko nadzorovala hišo in lastno življenje. Zdaj ni več stresala z glavo in govorila: »Svoj denar lahko zapravim, kakor hočem,« zdaj je stvari, ki jih je kupila v Mercatorju, zgolj zložila na mizo. Ali pa, ko je peljala Ervina v park in moški ni hotel ustaviti vrtiljaka. »Morala bi ga videti,« je dejala, »Ervin je stal zraven vrtiljaka in proseče čakal, da moški ustavi, toda baraba je še kar poganjal. Ko sem prišla do njega in mu rekla, da so na igrišču še drugi otroci, je roko dvignil v zrak in zasikal, da se z mano nima kaj pogovarjati, da nisem na njegovem nivoju. Vprašala sem ga, kaj je to za en nivo. Po vsej verjetnosti nivo idiotov.« Janina je položila roke nazaj na stekleno mizo. Njena mama nikoli prej ni gledala ljudi v obraz, vsaj ona tega ni opazila. Nikoli prej tudi ni tako odkrito branila Ervina. V njenem prepiru v parku je bistveno ostalo neizrečeno: moški, ki ga je oklicala za barabo, je Ervina pustil čakati zaradi njegovih žimastih las in breskove polti. Zgodilo se je, da so otroci pljuvali vanj in kričali ‚poštrihanec‘ ali v boljšem primeru ‚Afričan‘. Mama je vsa osupla prihitela domov, Ervinu je celo pozabila zapeti bundo in mu nadeti kapo, ter Janini napol v joku, napol zgroženo začela opisovati prizor – kakor da

bi Janina morala iti tja in obdelati otroke. Toda Janina je zgolj pobožala Ervina po laseh in ga vprašala, ali je lačen.

»Mami, nekaj dni me ne bo. V Mehiko moram, na knjižni sejem. Založba me pošilja,« je nato rekla.

Mama je prikimala. Janina je s pogledom ošinila vreče na tleh, ki so zdaj z odprtimi usti zevale v prostor. »Fadul bo pazil na Ervina, ti pa ju pridi kdaj pogledat, če lahko. Saj lahko, mar ne?«

Mama je še enkrat prikimala. Hrana na štedilniku je začela dišati. Meso, prepraženo na čebuli, z dodatkom naribanega korenja in žlico paradižnikove mezge, je Janino spominjalo na otroštvo. Fadul ni maral mamine hrane, toda zadnje čase je njene makarone, ki jih je že skuhane prinesla v polivinilasti vrečki, da se je ta, zavezana z elastiko, napihovala od še vedno toplega zraka, zmešal s kosi tunine in bučnim oljem.

»Ljubček, babi je danes skuhala nekaj posebnega zate. Janina, daj pripravi krožnike. Boš še ti jedla.«

Janina je zavila z očmi. Vonj po mesu se je mešal s tistim, kar je imela na koncu jezika. Nekaj dni je razmišljala, ali naj mami pove za Veronikin telefonski klic, toda kasneje se je odločila, da bo molčala. Ko je klic omenila Fadulu, je samo skomignil z rameni. »Tvoja sestra pač potrebuje denar, ampak kdo ga ne?«

Iz sobe, v kateri so spali, strmeli v migotanje televizijskega ekrana, slačili nogavice, jih dneve dolgo pustili ležati na tleh in predvsem brali pod plaho svetlobo, je prišel Fadul. Janino je za trenutek prešinilo, da je on bolj kot mama videti kot nekdo, ki žaluje. Iz las in obrvi mu je kapljala voda. Pravkar je opravil dnevno molitev in zdaj se je z mislimi vrnil k njim. »Kako je bilo danes v službi?« je nežno vprašal, kot da ve, da je bila za Janino služba kompromis. Nekaj, na kar ni nikoli upala, s čimer je odlašala,

vendar je nazadnje pristala, *ker vedno izberemo manjše zlo*. Zjutraj, ko se je zbudila in s kratkovidnimi očmi iskala tisto rožnato svetlobo, kar je bilo sicer vnaprej obsojeno dejanje, saj je Fadul na okna obesil svoje usnjene jakne in celo njeno sivo-rjavo plisirano obleko, ki jo je kupila v trgovini z rabljenimi oblačili, si je prigovarjala, da je vse to za Ervina in seveda za Fadula. Skupaj jih je lahko obdržala le, če je zaslužila. Iluzija njihove družine je bila sicer iz dneva v dan bolj prosojna, vendar je, vsaj za Janino, vseeno obstajala.

»Daj krožnik še za Fadula,« je nenadoma rekla mama.

Stavek, ki bi pred očetovo smrtjo obvisel v zraku, se pretvoril v piko in šele tedaj sestavil širšo sliko. Janina je pogledala svojega moškega, ki je prihajal onstran morja. Ni ga klicala, sam od sebe je prišel. Tako tudi nikoli ni mogla misliti, da bo naletela nanj. Toda zdaj, ko je sedel na stol ter z velikimi temnimi očmi prebadal Janino, se ji je zdelo, da je v tem nekakšna usoda. Fadul jo je nekoč poklical v službo in ji dejal, naj prihiti domov, saj je prišlo do izlitja vode. Ponudil se je, da v stanovanju pod njimi, ki so ga kupili in renovirali, odstrani star omet. »Voda dere ko hudič, soseda spodaj bo ponorela ...« je dihal v telefon. »Nekje v kleti mora biti ventil, poišči ga in izklopi!« je Janina panično zavpila v telefon. »Ne dela. Mislim, da je najbolje, da prideš domov.« Janina je hotela zakričati nanj, češ da vse, česar se dotakne, pokvari, toda kasneje, ko je res prišla domov in ni bilo ne duha ne sluha o vodi, le Fadul, prekrit s prahom, jo je zvelkel v najtemnejši del stanovanja in se z vajeno gesto znebil njenih hlačk, je pomislila, da je ravno nasprotno: Fadul je bil tisti, ki je njeno življenje spravil v ravnovesje.

»Mmm, duši,« je rekel Fadul, poudarjeno, pretirano, da se je še Ervin zasmejäl, češ, očka govori slovensko.

Ko je Janinina mama norela zaradi njune poroke, ji je zgolj rekel: »Počakaj, boš videla, da bo prva, ki bo tekala za najinimi otroki.« Janina je bila tedaj preveč okupirana z očetom in Veroniko, šahovskima figurama, za kateri je mislila, da sta ključnega pomena, čeprav se je kasneje izkazalo drugače. »Če pomislim na teater, ki ga zganja tvoja družina zaradi naju, no, zaradi mene, mi gre na smeh,« ji je dejal Fadul, ko sta se v prostoru, ki je bil predviden za spalnico, gledajoč na zapuščen vrt, razrvana od pravkaršnjega ljubljenja, zalepila drug na drugega. »Poklical sem te, ker sem se spomnil, kako smešen je bil tvoj oče, ko ti je dejal, da te noče več videti. Kako je tulil: ‚Ne bom, ne bom dovolil, da bi me ta črnih izigraval, ponudil sem mu delo, on pa ves vzvišen, nima pravice, res je nima ...‘« Plaz besed je prekinil smeh, visok, piskajoč deški smeh, da se je za Fadulom začela smejeti še Janina. »Po tistem, ko nisi hotel obleči delavskega kombinezona, mi je rekel, da je končal z mano, da me noče več videti, niti na smrtni postelji,« je dejala Janina in roko položila na Fadulovo stegno. Vedela je, da se njuno smejanje razlega ven, na hodnik, da ga veter raznaša po dvorišču, vendar ji je bilo vseeno. Zdaj je bilo za marsikaj prepozno. Prepozno za to, da bi se po ljubljenju vrnila na založbo, prepozno, da bi se pobotala s svojo sestro Veroniko. Ni pa bilo prepozno, da mami pogleda v obraz.

»Mami, sedi, bom jaz ...«

Nekaj časa se ženska v bež opravi ni hotela razkriti. Janina je vedela, da je njena mama lahko pozorna, nežna, čeprav je vse, kar je bilo rahločutnega, ranljivega v njej, skrivala za obraznimi vdolbinami; večni strah, da bi se, če bi se je kdo dotaknil, sesula in sprhnela v prah.

Potem je Ervin nenadoma skočil s svojega stola. »Sedel bom v naročju in ti me boš futrala,« je dejal Janini, s čimer

je babici samoumevno odstopil stol. Preden je mama stvari spustila iz rok in se pridružila družinskemu obedu, se je ozrla skozi okno. Janina je pomislila, da je njena mama iz profila po svoje še vedno lepa.

Janina je že nekaj časa delala na založbi. Nič posebnega. Na leto je uredila približno dvajset knjig, čeprav se je to število začelo v zadnjem času povečevati in se je domov vračala vse kasneje, ob peti, šesti, celo sedmi uri, zaradi česar je lažje tolerirala Fadulove izpade. Nekoč se je vrnila domov pozno, za okni se je risala tema, čeprav s tistimi obledelimi zaplatami snega, ki so obljubljele stalitev v pomlad, zaklicala svoj običajni »ljubčka?«, odložila ključ na omaro, si počasi odpela gumbe na plašču in nato, ker ni bilo odgovora, ton zvišala in skoraj prebudila spečega Ervina. Ležal je sredi zakonske postelje, na trebuhu, ustnice potisnjene v blazino in potne srage na čelu. Pobožala ga je, vendar se ni odzval. Fadulov telefon je ležal na mizi, jakna nemarno vržena čez kavč, čevlji kot običajno na predpražniku. Janina je sprva, ko je vstopala v prazno stanovanje, pomislila, da moli v spalnici; pogosto je namreč klečal na preprogi in nekaj žebiral predse, odlepljen, odslonjen od sveta; toda ko se ni vrnil do polnoči in še čez, se je stisnila k Ervinu. Včasih je deček z roko mehansko segel k njej, pokrila ju je z odejo in zaprla oči, predvsem da bi pozabila, da Fadul živi vzporedno življenje, takšno, ki izključuje njiju z Ervinom.

»Janina, nekoga imaš na telefonu,« je dejal urednik, nagnjen z zgornjim delom trupa v njeno pisarno in z nogami na hodniku. Bolj kot na založbo bi sodil na podeželje, morda celo v gozd, kjer si ga je zamišljala, kako seka drva

in jih s konji ali traktorjem vleče v bližnjo vas; morda je to v prejšnjem življenju celo počel, je pomislila Janina, pritisnila na gumb na svojem odzivniku in z napol pojočim glasom dejala: »Želite, prosim.« Kolegi na založbi so jo zaradi te uradnosti imeli za naduto, čeprav beseda ni opisovala nič od tistega, kar je bila. Večina jih je vedela, da živi z Afričanom, celo to, kje sta se spoznala, in seveda, da imata sina, vendar z njimi nikoli ni delila nadrobnosti. Celo tistega jutra, ko se je Fadul vrnil od nekod izmučen, pomečkan, kot da je spal v tuji postelji, se je vedla, da so stvari takšne, kot bi morale biti.

»Veronika pri telefonu.«

»Kdo, prosim?« je vprašala Janina, čeprav je glas takoj prepoznala. Globok, skoraj možat glas z žametasto usedlino, ki je hotel na tiste, na katere se je obračal, narediti vtis.

»Ne bi te klicala, če ne bi bilo nujno.« Janina je zajela sapo. S sestro nista spregovorili približno tri leta. Sprli sta se zaradi nedoumljivega razloga, na katerega sta že zdavnaj pozabili. Spominjali sta se le zaprisege, da bosta pozabili druga na drugo. Janina, ki je imela lahkotnejši značaj, je to storila mimogrede, med čakanjem na zeleno luč na prehodu za pešce, med odcejanjem makaronov ali pogledovanjem na sosedovo napol dokončano teraso, Veronika, starejša, odločnejša, je to počela bolj sistematsko.

»Nazadnje me nisi hotela poznati,« je dejala Janina in z roko pobrskala po torbici. Nenadoma si je hotela navlažiti ustnice in tako pridobiti prednost pred tisto, ki je klicala in ki si je njun pogovor poprej zastavila.

»Misliš na pogrebu? Mudilo se mi je.«

Janina je vedela, da si sestra izmišljuje izgovore in da si je tudi te pripravila. Od mame je izvedela, da je že pred časom izgubila službo v restavraciji, šefinji so se po telefonu razrasle metastaze in so zaprli, zato dejansko ni bilo

razloga, da bi kam hitela. Janina je po pogrebu sedela na klopci, došla Ervina, okoli nje so se zbrali sorodniki, kot da bi ju hoteli zaščititi pred pomladanskim vetrom, zato je komaj videla Veronikino silhueto in to, kako je z obrazom, uperjenim v tla, korakala proti izhodu. Še vedno je bila močne postave in še vedno je za svoje pomanjkanje samozavesti dolžila druge.

»Kako si sploh našla mojo telefonsko?« jo je strogo vprašala Janina. V torbici je končno zatipala vazelin.

»Mama mi je povedala.«

Janina se je odločila, da je na razplet tega telefonskega pogovora bolje počakati. Nič reči, zgolj čakati. Tega jo je naučil Fadul. Med ležanjem v postelji jo je ob misli, da *ona pomeni njemu nekaj drugega kot on njej*, nekaj časa stresala drhtavica, toda potem se je privila k Ervinu in zaspala. Zjutraj se je do Fadula skušala vesti običajno, kot da njegove odsotnosti ni opazila, toda ko je zaprla hladilnik, jo je od znotraj nenadoma oblila elektrika, zaradi česar se ni mogla upreti vprašanju: »Si bil ponoči na orgiji ali kaj?« Fadul jo je pogledal skoraj s pomilovanjem v očeh in nato dejal: »Preden obsojaš, bi se najprej lahko pozanimala.« Janina se je naslonila na kuhinjski pult, skodelico približala obrazu, kot da o nečem premišljuje, čeprav je imela glavo povsem prazno, in se nato panično zarežala: »Zdaj boš rekel, da te je ustavila policija, ko si nesel smeti. In ker pri sebi nisi imel dokazila o stalnem bivališču, so te aretirali.« Tudi Fadul se je zarežal in pri tem razkril rumeno usedlino na zobeh: »Kako si vedela?« Janina se je odslonila od pulta, odšla v kopalnico pod prho, si kožo obrisala z brisačo, vlažno še od prejšnjega dne, in si noge, ki so jo po britju rahlo pekle, namazala s kremo. Vedela je, da ji Fadul laže, čeprav morda ni šlo toliko za laž, temveč

bolj za to, da ni imela vstopa v njegov svet. In kar jo je še najbolj bolelo, je bilo to, da se ni mogla nikomur zaupati.

»Kaj bi rada od mene?« je nenadoma dejala Janina.

»Mislila sem, da je preteklo že dovolj časa,« je po telefonu dejala Veronika skoraj proseče.

»Časa za kaj?«

»Vidiš, ne bi rada, da se vsa stvar odvija po sodiščih.«

Janina se je nasmehnila z notranjim smehom, se zavedla, da se tega smeja v resnici sramuje, in da bi prikri-la sram, je slušalko stisnila med obraz in ramo ter si na ustnice nanesla svetleč glos. Fadul je ni maral poljubljati, ko je bila našminkana. Govoril ji je, da šminka moškimi signalizira *poželi si me, še bolj pa deluje kot nekakšen ščit*. V zimskih mesecih jo je potem skorajda prosil, naj si pusti rasti dlake pod pazduhami, se zadiral vanje in ji govoril, da je samo tam njen resnični vonj.

»Veronika, poslušaj. Razumem, da si ostala brez službe, razumem, da imaš družino, toda jaz imam zvezane roke.« Janina si se je že pred očetovo smrtjo priskrbela odvetnika. Pravzaprav ji je to svetoval Fadul. »Pravico imaš do nujnega deleža,« je dejal, in ko je to govoril, je gledala v njegove ustnice. Bil je tiste vrste moški, ki je zapolnil prostor, ko je vstopil vanj, hkrati pa tudi tiste vrste moški, ki je predolgo stal pred ogledalom. Janini se je celo zdelo, da je v njem nekaj preveč ženskega, vendar se je vsakič, ko je to omenila, začel krohotati, zato je, ko sta prišla do te teme, raje molčala.

»Ampak oče je vse zapisal name.«

»Čestitam,« je posmehljivo dejala Janina, čeprav Veronika ni imela registrov za tovrstne jezikovne nianse. Poročila se je s prvim moškim, ki ji je prišel na pot, si z njim v hiši staršev uredila stanovanje, rodila sina, kuhala in kasneje stregla v nekem baru, ki je bil v lasti moževega

brata in še nekaj drugih investorjev, ter ob večerih, ko se je vsa smrdeča vračala iz službe, z oteklimi nogami, ki jih je položila na nizko mizico, sedela pred televizorjem. Janina se je spraševala, kako zdaj, ko je imela okoli sebe dovolj prostora, ko se ji ni bilo več treba z njo, Janino, bojevati za pozornost staršev, obvladuje svojo tesnobo, kam odlaga odvečno energijo, ki se nabira v njej in ki ji je že od otroštva grozila, da se bo obrnila proti njej sami.

»Mama pravi, naj se pomenim s teboj,« je Veronika pustila in Janina je pomislila, da tega ni bilo v sestrinem vnaprej pripravljenem scenariju.

Janina se je spomnila fotografije, na kateri sta z Veroniko slikani v spalnici staršev. Veronika v flanelasti pižami, z lasmi, postrizenimi na paž, ona, Janina, v trenirki, v kateri se je po vsej verjetnosti ulegla v posteljo. Brala je dolgo v noč, v nekem obdobju predvsem stripe, in si nazadnje pozabila sleči oblačila. Na tisti fotografiji sta z Veroniko videti srečni, pred njima je bil še ves svet, in seveda si nista mogli misliti, da se bo med njiju zarisala temna senca, za katero je Janina menila, da je ne toliko njuna odgovornost, ampak odgovornost staršev, ki ju nista posedla za mizo ter dorekla stvari.

»Ne vem, kaj naj ti rečem. Morali sva vedeti, da bo prišlo do tega. Foter pa tudi ne vem, kaj si je predstavljal? Da bom izpuhtela v zrak, da ...?« Njen glas je postajal histeričen in ravno takrat se je na vratih pojavila oblikovalka ter pred seboj mahala z listom papirja kakor z zastavo. Janina, ki ni hotela, da bi njen družinski pogovor postal javen, je pokrila slušalko, se zastrmela v oblikovalko, kot da z njenega obraza lahko razbere, ali je pogovor z Veroniko še mogoče nadaljevati, kot da oblikovalka ve, kdaj je nastopil trenutek, ko je začela pripadati nekemu drugemu prostoru, onstran svoje družine, pomislila je celo, da bi

Veroniki rekla kaj izven okvirov dostojnega in normalnega, ampak s tem bi le nakazala, da se jeza, morda celo užaljenost zaradi te izločenosti, še ni polegla. »Se slišiva kasneje, zdajle imam delo,« je nato zašepetala v telefon. Besedo »delo« je poudarila, kot da skuša starejši sestri s tem pokazati, da zdaj ni več čas za njeno »tretjerazredno« pozicijo v družini, da so se razmerja, še posebno po očetovi smrti, preobrnila. Ni šlo za to, da bi se ji hotela maščevati, maščevanje je za Janino tako ali tako sodilo v knjige, temveč da je Veronikin klic nekaj v njej premaknil. Kaj zares, tega še ni vedela.

Če bi bila pomlad, bi Janina stopila do okna in ga odprla, toda ker je bila zima, si je zaželela, da bi lahko pogledala ven in tam videla sneg. Rahlo, neslišno prasketanje. Stresla je z glavo, kot da se hoče otresti teže ali česa drugega, še enkrat pogledala v telefon in vstala. Krilo se ji je nabralo, vendar si ga ni popravila. Spreletelo jo je, da je Fadul seveda imel še druge čevlje, ki si jih je v tisti noči izginotja po vsej verjetnosti nadel, toda le kam je zares šel in kaj ga je tam zunaj tako izmučilo? Na njegovi srajci ni bilo odtisa šminke in sploh nikakršnega vonja. Nič ga ni izdajalo in z ničimer se ni izdajal, in potem je tudi Janina popustila. Rekla si je, *da mora počakati, da ji bo sam povedal, kljub možnosti, da bo čakala zaman, ker morda ni bilo kaj povedati.*

Potovanje v Mehiko se je izkazalo za katastrofo. Letalo je sredi snežnega meteža za silo pristalo v Frankfurtu in Janina je za hip pomislila, da se bodo uresničile njene najtemnejše slutnje: lebdenje v zraku jo je namreč dočela izničevalo. Toda ker se scenarij, ki ga je predvidela,

ni uresničil, je potem pred veliko stekleno šipo opazovala trupla letal. Po zasilnem pristanku je vedela, da bo noč namesto na čistih hotelskih rjuhah preživela na plastičnem stolu. Zavzdihnila je in pomislila na svojo mamo, ki se je bala letenja, čeprav tega ni nikoli priznala. Imela je kupljeno letalsko karto za Egipt, vendar si je zadnji hip premislila. Tako je tisti visoki čas, ko so na križarski ladji ob petih popoldne potnike klicali k čaju, pripadal samo Janini in očetu. Spominjala se ga je, oblečenega v hlače iz džinsa in s čepico na glavi (verjetno, da mu ne bi sonce opeklo plešo), kako viha nos in se zmrduje nad smradom in umazanijo kairskih ulic. Pod večer, ko so veliko križarke privezali k pomolu, so jih s kočijo peljali po mestu. Tedaj Janina še ni znala izraziti misli, da na tleh ležéča mati z otrokom, zavitim v stare cunje, ne bi smela biti turistična znamenitost; ob pogledu nanjo je čutila zgolj tesnoba. In po vsej verjetnosti je brezčutnost turistične vodičke, obilne gospe s kratko pristrženimi lasmi, ki je kartonček z napisom Slovenija molila visoko v zrak, projicirala na očeta. Sovražnost se je stopnjevala do te mere, da se je na avtobusu presedla. Imela je celo občutek, da bo vsak čas bruhala, če bo ostala poleg njega.

»Janina?« je zaslišala glas za seboj.

Moški glas, za katerega je, še preden se je obrnila in mu pogledala v obraz, lahko dejala, da je pretirano prepričan vase. Obrnila se je počasi, skoraj leno, kot da se ji v resnici ne da ukvarjati s tem naključnim znancem. Toda ko je bil obrat telesa opravljen, je začutila, da ji za hrbtno naletavajo snežinke in da jo tisto, kar je ogrozilo njihov let, spravlja najprej v začudenje, šele nato je občutila nerazumljiv strah. »Se pozna?« je dejala nekoliko osorno, čeprav se je že pred dokončanjem stavka ugriznila v jezik. Moškega, oblečenega v temno obleko in z *gostimi, rahlo sivečimi*

lasmi, ki ji je prišel za hrbet, je poznala po imenu. Še več, pred leti, v nekem drugem življenju, je z njim delila posteljico. Zgolj za eno noč, pa vendarle. Vstopila je v njegovo odvetniško pisarno v skoraj novih balerinkah in nekoliko prevelikem plašču ter ga prosila, naj prevzame primer, za katerega je večina menila, da je vnaprej izgubljen. Sodelovala je z nevladno organizacijo, ki se je odločila tožiti znanega popotnika. V precej razvpitem dokumentarnem filmu o Afriki, šlo je za vojno v Sudanu, je prikazoval obraze mrtvih ljudi. Organizacija je trdila, da gre za zlorabo in nespoštovanje do tistih, ki so se spremenili v trupla; to je pomenilo, kot da niso povsem umrli. Odvetnik, precej starejši od nje, pa vendarle z nekakšno fantovsko zafrkljivostjo na obrazu, jo je povabil na pijačo, potem k sebi domov, kjer si je pod dveh kozarcih vina slekla plašč, nato še krilo in pustila, da je s svojim rožnatim, rahlo ukrivljenim penisom zadržal vanjo. Zjutraj, ko je odhajala, je v stanovanju še vedno plal vonj po spermi, ki sta jo razlivala po tleh dnevnega prostora in po kuhinjskem pultu.

Moški pred njo je dvignil obrvi in nato užaljeno ukrivil ustnice. Četudi je po izrazu na Janininem obrazu moral vedeti, da se ga spomni, ga je tolikšna zavrnitev zbolela. Janina je ujela njegov notranji monolog, pomešan z dobršno mero sarkazma: *Od nekdanj sem si želel, da bi bil nekaj drugega od tistega, kar sem postal, ampak tega, kar sem zdaj, ne morem spremeniti.*

Da bi se opravičila za odrezavost, je vstala, naredila korak proti njemu, v nosnice ujela vonj po mošusu, pomešanem s citronko, in se prisiljeno nasmehnila. »Oprosti, Tibor, prvi hip se nisem spomnila. Drugačne lase imaš, drugačen si.«

Tibor ji ni odgovoril, zgolj stal je tam in si jo ogledoval od spodaj navzgor, medtem ko je ona v zadregi zrla

v njegove roke, nežne, z ne predolgimi prsti, skozi katere je šla, čeprav samo v tisti noči, ko si je pustila odpeti zadrgo na ozkem krilu, v povprečju škatlica cigaret na dan. Namesto da bi ji Tibor odgovoril, spregovoril o kršenju določil glede mrtvih, te teme se je previdno izogibal in primera kasneje tudi ni prevzel, ji je dejal, da je še kot študent preračunal, kako bi si, če bi opustil kajenje, lahko privoščil povratno karto v Sirijo. Janina ga je videla ležati v postelji, podprtega z blazino, pri čemer je rjuha razkrivala relativno velik gozd cigaretno rumenkastih dlak.

Nenadoma je, kot bi se bal, da bi z mislimi pregloboko segla vanj, dejal: »Greva na kavo?« Ko sta hodila drug ob drugem, previdno izogibajoč se, da se ne bi dotaknila, je Janina pomislila, da bolj kot Fadula v tistem hipu pogreša Ervina. Napolnila je hladilnik, se sredi teme na hodniku nežno poslovila od njiju, Ervina je poljubila na ustnice, medtem ko je Fadulu okoli vratu prepletla prste in zašepetala: »Kmalu se vrnem, ne skrbi.« Fadul ji je napol v šali, napol zares odvrnil, da ga ne skrbi. Čeprav se je vse to zgodilo šele pred nekaj urami, se ji je zdelo, kot bi bilo neskončno daleč. Zdaj, jo je prešinilo, je spet obstajala kot ženska, ki si lahko na novo izmisli zgodbo. Imela je sicer attribute iz preteklosti, svoje telo predvsem, resda nekoliko spremenjeno od časov, ko je v samem nedrčku stala pod podboji vrat v Tiborjevem stanovanju, pa vendarle.

»Imaš še vedno odvetniško pisarno?« je pobudo prevzela Janina, ko sta se z nogami opirala na visoko mizico in si naročila kavo s kozarcem mineralne vode. Janina je opazila, da se Tibor ni poredil in da v tisti temni obleki deluje samozavestno, dostojanstveno. Nenadoma jo je v trebuhu zaskelala bolečina, vendar ne zato, ker bi jo zares bolelo, temveč ker je nenadoma občutila obžalovanje za možnostmi, ki so minile.

»Še vedno, ja.« Pomolčal je, kot da premišljuje, ali naj nadaljuje. »Po najinem srečanju sem prevzel nekaj delikantnih primerov.« Zazrl se je v visoko stoječo mizo in Janina je pogled uprla v uro na njegovi roki. Veliko, bleščečo, ki je oznanjala organiziranost, življenjsko lagodje. »Sprevidel sem, da si imela prav. Pravo bi moralo zagovarjati pravičnost, biti prostor ustvarjalnosti, ampak glej, včasih se izkaže, da je takšno stališče le fantastika. Eno je ideja, kaj bi pravo moralo biti, drugo je apatija, ki jo videvam okoli sebe.« Janini se je zdelo, da je njegovo govorjenje namenjeno zgolj temu, da jo impresionira. Ko je rekel: »In kako je s teboj?«, se je zagledal vanjo, kot da si ne skuša zgolj obnoviti potez na njenem obrazu, temveč ji bo šel z roko v notranjost in od tam na plano privlekel nekaj dragocenegega. Janino je prešinilo, da jo je na njem privlačila mešanica brutalnosti, ki je verjetno prišla z leti, z izkušnostjo, in ihtavosti, ki bi se jo na trenutke vseeno dalo zamenjati z namernim ohranjanjem hrepenenjskosti.

»Nisem več v aktivizmu. Zdaj sem na založbi. Urednikujem. Prevodno leposlovje.« Da bi še dodatno prikrla svojo zmedenost, je skomignila z rameni. »Ni tako slabo, kot se sliši.«

»Sliši se krasno,« je dejal Tibor. »Za to verjetno potrebuješ svojevrstno kondicijo?«

Janina sprva ni razumela, toda potem ji je na misel prišla očetova delavnica. Velik, pa vseeno teman prostor, pravo nasprotje tistega, kar je bilo onstran šipe. Zapiral se je vanjo in Janini je kmalu postalo jasno, da ne zato, ker bi hotel ubežati od družine ali pa na primer od Janinine matere, temveč zato, ker je bil po svoje zasvojen z delom. Tistih štirinajst dni v Egiptu je torej pomenilo čudežen izstop iz rutine in morda se je zato ves čas držal tako resno. Janina je celo pomislila, da se je zato oblekel v opravo iz

džinsa, kot da potuje na luno, ne zgolj na starodaven kontinent. »Veliko moram brati, ja,« je dejala Janina. Zdaj jo je gledal in Janina je vedela, da gre za pogled tistih, ki ne razumejo, da se v današnjem svetu hiperprodukcije lahko preživljaš z nečim, kot je branje.

»Imaš otroke?« je nenadoma izstrelil vprašanje, kot da je še sam presenečen nad njim.

»Dečka, Ervina.«

»Lepo.«

Med njima je ponovno nastopila tišina, ki si je Janina ni upala prelomiti. Naredila je požirek mineralne vode in se ozrla proti zastekljeni površini, onstran katere so se raztezala trupla letal. Pomislila je, da njuno srečanje ni naključno, da je pravzaprav čudež, da jo je Tibor prepoznal v tej množici ljudi; skoraj kot v romanu, le da Janina v tistem hipu še ni razumela, kako se liki in situacije med seboj povezujejo. »Imaš kakšno idejo, kako apatijo preseči?« je nenadoma dejala.

Tibor se je z zanimanjem zazrl vanjo, zdaj njegov pogled ni več iskal zgolj njenih oblin. »Če bi se tedaj srečala v drugem času, bi bilo zate nevarno, saj to veš, mar ne?« je odvrnil, kot da je preslišal njeno vprašanje.

Janina je, da bi umirila utripanje srca, na njem iskala izostrene linije. Našla jih je v njegovi spodnji majici, ki mu je prosevala skozi brezhibno zapeto belo srajco. Seveda si je želela, da bi namesto vsega tistega, kar je izrekel v nadaljevanju, rekel »pojdi z mano« ali pa »bi se ljubila z menoj na stranišču«, da bi si priredila hitro, pohlepno ljubljenje, za katero jima ne bi bilo treba odgovarjati, vendar je željo potlačila. »Meni se zdi, da pravno državo lahko dobimo nazaj samo še z revolucijo. Treba bi bilo temeljno spremeniti mišljenje. Po svoje se strinjam s tistim, kar je dejal Sartre – *kako bomo dobili nove politične predstavnike,*

ki bodo skrbeli za socialo, pravice in demokracijo, če pa jih ljudje ne prepoznamo in jih dejansko nočemo. Vedno znova glasujemo za kuliso, prazne besede ...«

»Saj, o tem ti govorim, če bi se uresničilo le del tistega, kar je zapisano v *knjigah o filozofiji prava in temeljnih pravnih načelih, demokraciji in ustavnosti, razsvetljenstvu in solidarnosti, bi živeli povsem drugače ...*«

Janina se je pobožala po vratu, gesta, s katero se je hotela otresti spogledljivosti, hkrati pa se ji tudi ne povsem odreči, ter si nato napol v šali dejala, da tudi ta moški, čeprav v trgovini verjetno ni stal pred hladilnikom in odpiral jajc, kot je to počel Fadul, ne bi bil pogodu njenemu očetu. Branislav je imel v mislih nekoga, ki bi si zlahka nadel temno modro haljo in bi se v avtomobilu, ko bi se vračala z dela na terenu, z njim pogovarjal o politiki in o napakah, ki jih dela leva politična opcija (če je bil razpoložen, se je šalil o tem, da je rukola na primer solata LDS-ovcev, če je bil našpičen, je trmaril, da so štiristo kvadratov velika stanovanja političnih voditeljev perverznost vseh perverznosti, četudi se njihova stranka opredeljuje kot levosredinska). Fadul pa ne samo da ni hotel obleči delovnega kombinezona, ko je delal v očetovi delavnici, temveč je celo govoril, da je dobro, da ne razume jezika. »Bedastoče, o katerih se menijo tvoji, so neprebavljive,« je dejal zvečer, ko sta ležala v postelji in jo je nežno praskal po hrbtu. »Ideje je treba ponotranjiti, se mi zdi, sicer ...« je rekla.

»Vidim, da se nisi spremenila,« je dejal Tibor.

»Delo na založbi zame pomeni svojevrsten azil. Verjetno sem celo ena zadnjih iz svoje generacije, ki ji je uspelo najti zaposlitev.«